

YES!

YOUTH
EMPOWERMENT
FOR
SOCIAL
INCLUSION

Youth Empowerment for Social Inclusion Περίληψη Μεθοδολογίας

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Αυτή η δημοσίευση αντικατοπτρίζει τις απόψεις μόνο του συγγραφέα, και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.
2021-1-DE04-KA220-YOU-000029144

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	3
2. YES-SI: ορισμός της εργασίας των νέων (youth work).....	5
3. Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας	6
Βασικές Αρχές Σχεδιασμού.....	6
Η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας στη πράξη	8
Εργαστήρια συν-δημιουργίας (co-creation labs)	8
Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης.....	9
Δεξιότητες Κοινωνικής Καινοτομίας	10
Δεξιότητες Κοινωνικής Καινοτομίας	11
Επιδράσεις και μαθησιακά αποτελέσματα	12
4. Λογική παρέμβαση του έργου YES-SI	13
Βιβλιογραφία	16
Παράρτημα.....	17

Εικόνες

Εικόνα 1 Η τυπολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εργασία των νέων	5
Εικόνα 2, Ορισμός της εργασίας των νέων μέσω του YES-SI	6
Εικόνα 3, Η ανάλυση 3 σταδίων	8
Εικόνα 4 Οι συμμετέχοντες των εργαστηρίων συν-δημιουργίας	9
Εικόνα 5 Στάδια του εργαστηρίου συν-δημιουργίας.....	9
Εικόνα 6 Οι στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης.....	10
Εικόνα 7 Η λογική παρέμβαση του έργου YES-SI	15

Πίνακες

Πίνακας 1 Δεξιότητες Κοινωνικής Καινοτομίας	11
Πίνακας 2 Το πλαίσιο επιδράσεων για τη δέσμευση και την επάρκεια της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας.....	13
Πίνακας 3 Τα βασικά στοιχεία της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας στον τομέα των νέων.....	14

1. Εισαγωγή

Το Youth empowerment for Social Inclusion (YES-SI) είναι ένα έργο του Erasmus+ που έχει ως στόχο νέους ανθρώπους (18 έως 25 ετών), ιδιαίτερα νέους εκτός εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης (NEET) ή που έχουν απομακρυνθεί από την κοινωνία, καθώς και εργαζομένους στον τομέα της νεολαίας (youth work). Έμμεση ομάδα-στόχος είναι οι φορείς της πόλης, οι οποίοι μπορεί να αποτελούνται από τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής και τους τοπικούς επιχειρηματίες έως τους ακτιβιστές και τους πολίτες.

Το έργο έχει ως στόχο:

- ✓ να ενεργοποιήσει τους νέους εμπλέκοντάς τους σε απαιτητικές δραστηριότητες που επεκτείνουν τις ικανότητες, τη φαντασία και την άποψή τους για τον κόσμο και τον ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν σε αυτόν.
- ✓ να συνδέσει τους νέους με δίκτυα που διαφορετικά δεν θα γνώριζαν. Αυτά θα τους δώσουν την δυνατότητα να εκφράσουν τις ιδέες και φιλοδοξίες τους, καθώς και να διατυπώσουν σε τι κόσμο θέλουν να ζήσουν.
- ✓ να ενδυναμώσει τους νέους με νέες δεξιότητες και γνώσεις, να τους παρέχει την εμπειρία δημιουργίας μιας πραγματικής αλλαγής, καθώς και να γίνουν ιδιοκτήτες του κοινωνικού κεφαλαίου που θα δημιουργήσουν και να αρχίσουν να συνειδητοποιούν την αξία των ιδεών τους.

Αυτά θα επιτευχθούν με τη παροχή ενός ολοκληρωμένου συνόλου πληροφοριών και πρακτικών εργαλείων και πόρων που θα θέσουν σε εφαρμογή τη θεωρία που παρουσιάζεται στο παρόν έγγραφο. Αυτά είναι τα εξής:

- Εκπαιδευτικές ενότητες κατάρτισης,
- Ιστορίες αντίκτυπου και έμπνευσης,
- Τα εργαστήρια επιμόρφωσης Changemaker,
- Μια εφαρμογή παιχνιδιών για crowdfunding
- Το Εγχειρίδιο του YES-SI

Το έργο αυτό έχει διάρκεια από το Φεβρουάριο του 2022 μέχρι τον Αύγουστο του 2024. Οι εταίροι του έργου είναι από την Γερμανία, την Ελλάδα, την Ιρλανδία, την Ιταλία και την Ισπανία. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο μπορείτε να βρείτε στην ιστοσελίδα: <https://yessi-project.eu/>.

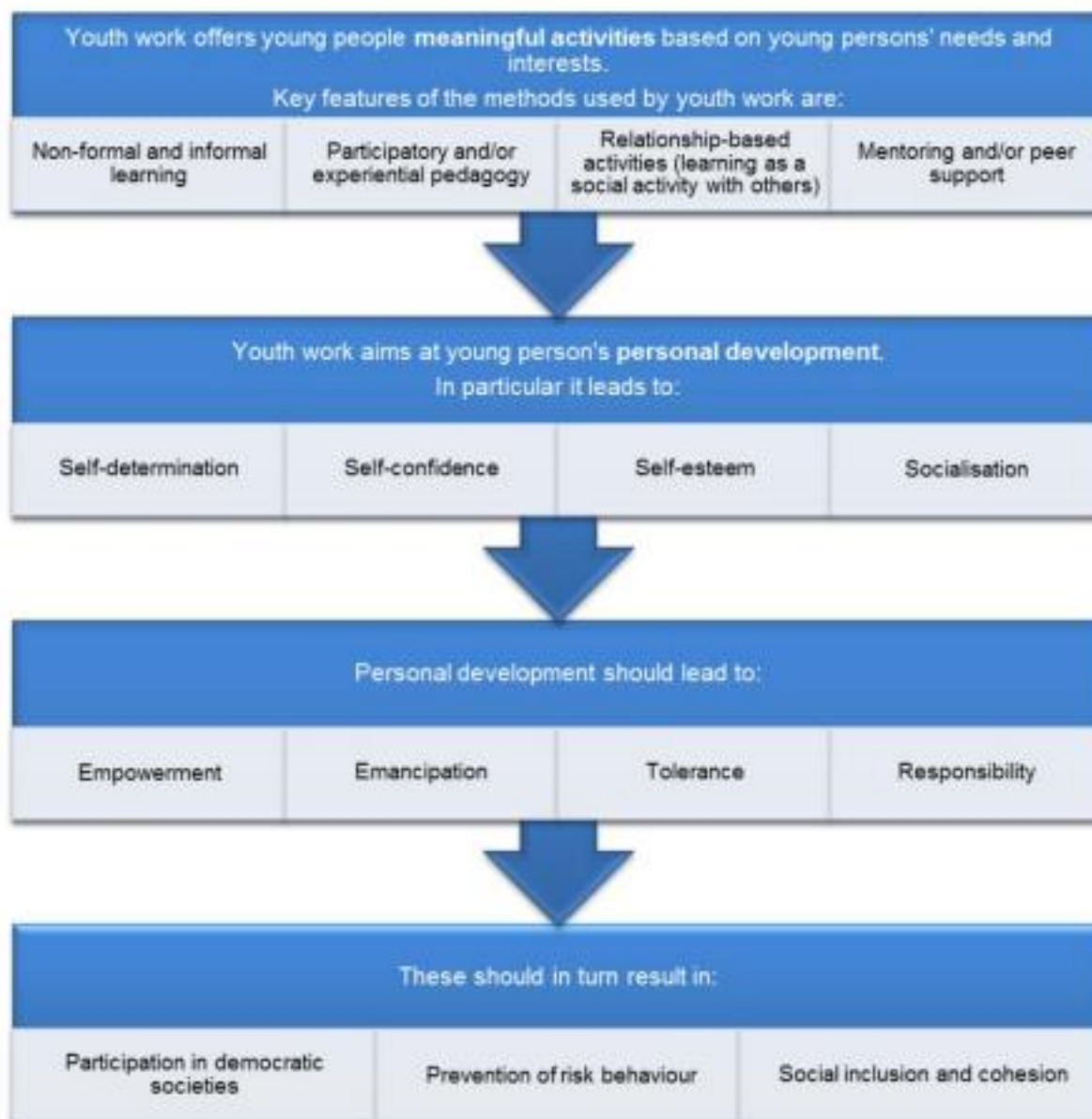
Η μεθοδολογία του έργου YES-SI είναι η πρώτη στο είδος της που εισάγει την Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας στο τομέα της νεολαίας, μέσω της λογικής παρέμβασης του YES-SI. Αυτή είναι μια περίληψη της μεθοδολογίας. Το πλήρες έγγραφο της μεθοδολογίας του YES-SI παρουσιάζει και εξηγεί τη λογική παρέμβασης αναλυτικά. Παρέχει θεωρητικό,

μεθοδολογικό και πρακτικό πλαίσιο για τους τομείς της εργασίας με τους νέους, της εμπλοκής των πολιτών και της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας (SIE), καθώς αποτελεί σημείο αναφοράς για τους υπεύθυνους ανάπτυξης του έργου και τους ερευνητές της εργασίας με τους νέους, της εμπλοκής των πολιτών και της συμμετοχής που αναζητούν καθοδήγηση για την ενσωμάτωση των αρχών της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας στα δικά τους προγράμματα και πρακτικές. Ως αποτέλεσμα, δημιουργήθηκε η μεθοδολογία μέσα από το συνδυασμό θεωρητικής και εμπειρικής έρευνας.

Η λογική παρέμβαση του έργου YES-SI αποτελείται από στοιχεία της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας, προσαρμοσμένα για τον τομέα της νεολαίας σε συνδυασμό με τις τέσσερις παραμέτρους που προσδιορίστηκαν από τους νέους και τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας μέσω της έρευνας πεδίου. Η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας στο YES-SI είναι ένα εκπαιδευτικό μοντέλο που επιτρέπει στους νέους να εντοπίζουν και να αναλύουν τοπικά θέματα βιωσιμότητας και κοινωνικά ζητήματα. Αυτό μπορούν να το επιτύχουν μέσα από διαγενεακή συνεργασία με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους σε εργαστήρια συν-δημιουργίας για το σχεδιασμό και την καθοδήγηση έργων κοινωνικής καινοτομίας που επηρεάζουν τη μετασχηματιστική κοινωνική δράση μέσω της αντιμετώπισης ζητημάτων που είναι σημαντικά για αυτούς. Μέσω αυτής της διαδικασίας μαθαίνουν για τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης, αναπτύσσουν τις ικανότητές τους στην κοινωνική καινοτομία και αναπτύσσουν νοοτροπία και κίνητρο για την αντιμετώπιση παγκόσμιων ζητημάτων μέσω της κοινωνικής καινοτομίας τόσο για το παρόν όσο και για το μέλλον. Αυτό συνδυάζεται με τέσσερα σημεία-κλειδιά που οι νέοι και οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας προσδιόρισαν στα focus group και τα οποία είναι σημαντικά για την καλή εργασία με τους νέους: οικοδόμηση σχέσεων και εμπιστοσύνης, ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων, αυτονομία και ιδιοκτησία της εργασίας με τους νέους καθώς και δυνατότητα δράσης και δυνατότητα κάλυψης των βασικών τους αναγκών μέσω της εξεύρεσης χρηματοδότησης για έργα. Ως εκ τούτου, αυτά συνδυάζονται με την Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας για να δημιουργήσουν τη λογική παρέμβασης YES-SI (βλ. συνοπτικό infographic στη σελίδα 40).

2. YES-SI: ορισμός της εργασίας των νέων (youth work)

Χρησιμοποιήσαμε τον ορισμό της απασχόλησης των νέων (youth work) που παρέχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως βάση για τον ορισμό της απασχόλησης των νέων (youth work) στο YES-SI: "η απασχόληση των νέων (youth work) προσφέρει στους νέους ουσιαστικές δραστηριότητες που βασίζονται στις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των νέων και υποστηρίζει την προσωπική τους ανάπτυξη" (EC, 2014, σ. 5). Η τυπολογία που ακολουθεί (Εικόνα 1) εξειδικεύει αυτόν τον ορισμό εξηγώντας τις βασικές μεθόδους της εργασίας για τους νέους και σε τι πρέπει να οδηγεί η καλή εργασία για τους νέους, που εμπλέκονται, και την κοινωνία γενικότερα.

Εικόνα 1 Η τυπολογία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εργασία των νέων

Έτσι, η εργασία για τη νεολαία καλύπτει ένα φάσμα δραστηριοτήτων που έχουν πραγματικό αντίκτυπο στους εμπλεκόμενους και στην κοινωνία και στο επίκεντρο αυτών των δραστηριοτήτων βρίσκονται τρεις αρχές:

- Έμφαση στους νέους
- Προσωπική εξέλιξη
- Εθελοντική δράση

Στο πλαίσιο του έργου YES-SI, μια βασική αρχή της εργασίας για τους νέους είναι ότι στοχεύει στην επίτευξη θετικής κοινωνικής αλλαγής, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ένταξης και συνοχής. Επομένως, όταν αναφερόμαστε στην εργασία για τους νέους στην παρούσα μεθοδολογία, συμπεριλαμβάνεται ως βασικό στοιχείο των τριών αρχών της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας. Ως εκ τούτου, χρησιμοποιούμε τον όρο εργασία για τους νέους (youth work) για να καλύψουμε όλες τις μορφές προγραμμάτων ανάπτυξης των νέων, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής δράσης των νέων, της εμπλοκής των νέων στα κοινά, της κοινωνικής αλλαγής υπό την καθοδήγηση των νέων (changemaking) και των προγραμμάτων/πρωτοβουλιών που ενδυναμώνουν τους νέους και επιτυγχάνουν θετική κοινωνική αλλαγή.

Η εργασία για τους νέους στο έργο YES-SI συμπεριλαμβάνει:

- έμφαση στους νέους ανθρώπους
- ενίσχυση προσωπικής τους εξέλιξης
- Εθελοντική δράση
- θετική κοινωνική δράση

Εικόνα 2, Ορισμός της εργασίας των νέων μέσω του YES-SI

Οι νέοι στο πλαίσιο του έργου the YES-SI έχουν ηλικίες μεταξύ 18 έως 25 ετών. Κάθε ενδιαφερόμενος από την κοινότητα, την πόλη ή οποιονδήποτε οργανισμό που συμμετέχει σε έργα YES-SI με τους νέους θα αναφέρεται ως "εξωτερικός φορέας".

3. Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας

Αυτή η ενότητα συνοψίζει το θεωρητικό πλαίσιο της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας (Social Innovation Education-SIE), ένα βασικό μέρος του YES-SI, και στη συνέχεια το παρουσιάζει στην πράξη.

Βασικές Αρχές Σχεδιασμού

Οι τρεις βασικές αξίες της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας είναι: οι νέοι στο επίκεντρο, η συν-δημιουργία και η μετασχηματική κοινωνική δράση. Πιο αναλυτικά:

1. **Οι νέοι στο επίκεντρο:** Η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας μετατοπίζει το παραδοσιακό τρόπο διδασκαλίας και την εκπαιδευτική εμπειρία των εκπαιδευτικών, που καθοδηγούν τους νέους σε νέους-ως ηγέτες. Αυτή υποστηρίζει το εσωτερικό τους κίνητρο δίνοντας τους αυτονομία, βασιζόμενοι στην θεωρία του αυτό-προσδιορισμού (Deci &

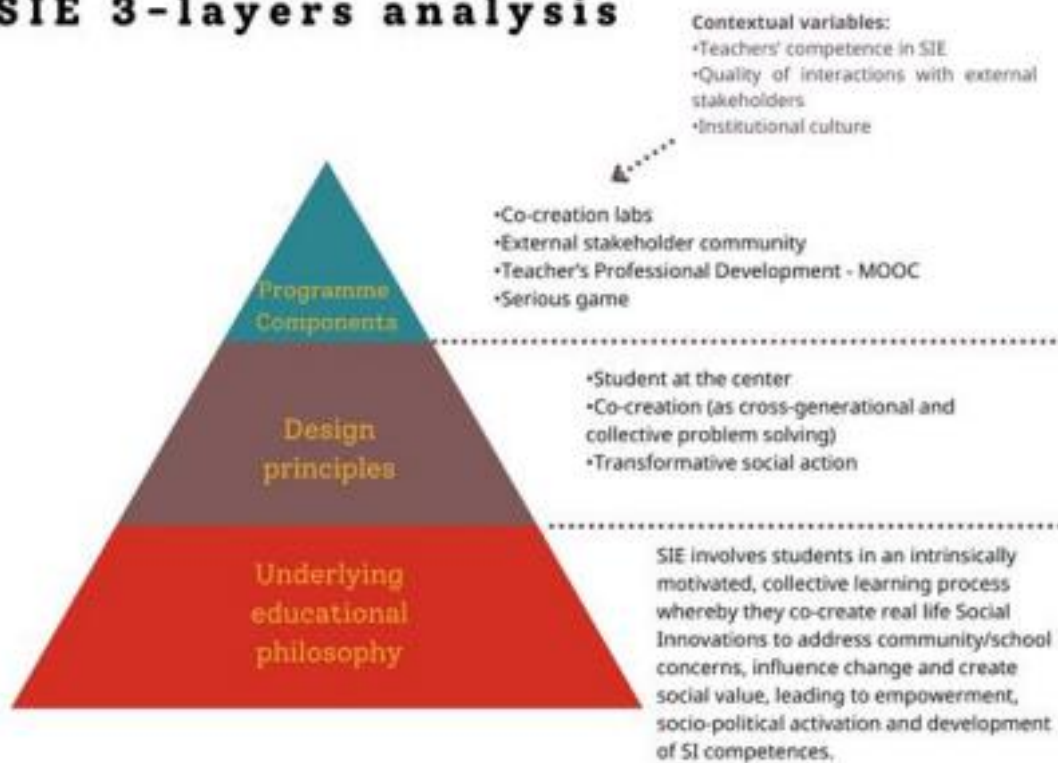
Ryan, 2002). Η παροχή ευκαιριών των νέων και ελέγχου των ενεργειών τους μπορεί να υποστηρίξει τη συμμετοχή και ενδυνάμωση τους (Litalien et al, 2017; Reeve, 2012). Η 2^η αρχή διέπει αυτή τη δράση.

2. **Συν-δημιουργία ως διαγενεακή και συλλογική επίλυση των προβλημάτων:** Η συν-δημιουργία βασίζεται στη μετάβαση από την παραδοσιακή διδασκαλία στις συλλογικές μαθησιακές εμπειρίες. Οι νέοι ενήλικες και οι μεγαλύτεροι σε ηλικία συνεργάζονται σε μια ισότιμη βάση μέσω της αμοιβαίας και συμμετοχικής λήψης αποφάσεων, όπου οι φωνές των νέων ακούγονται, εκτιμώνται και λαμβάνονται υπόψη. Αυτή η δυναμική συλλογική δράση οδηγεί στην 3^η αρχή.
3. **Μετασηματική κοινωνική δράση:** Η ανέλιξη των νέων σε ηγέτες, η εστίαση στις συλλογικές δράσεις έναντι των ατομικών, ο συν-δημιουργικός χαρακτήρας της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας ωθεί τους νέους να αμφισβητήσουν το status quo ενός κοινωνικά άδικου κόσμου και τους δίνουν την δυνατότητα να υποστηρίξουν τη βιώσιμη θετική αλλαγή στην κοινωνία μέσα από τη συμμετοχή των πολιτών.

Έτσι, η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας ορίζεται ως:

Μια συνεργατική και συλλογική διαδικασία μάθησης για την ενδυνάμωση και την κοινωνική/πολιτική ενεργοποίηση των νέων για την προώθηση της κοινωνικής αλλαγής ανεξάρτητα από την επαγγελματική τους πορεία. αναπτύσσει τις ικανότητές τους να εντοπίζουν ευκαιρίες για τη δημιουργία κοινωνικής αξίας, να διαμορφώνουν συνεργασίες και να οικοδομούν κοινωνικές σχέσεις και να αναλαμβάνουν καινοτόμες δράσεις για μια πιο δημοκρατική και βιώσιμη κοινωνία.

SIE 3-layers analysis

Εικόνα 3, Η ανάλυση 3 σταδίων

Η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας στη πράξη

Στη συνέχεια θα αναλυθούν οι συνιστώσες του προγράμματος που βοηθούν να περάσει η μέθοδος από τη θεωρία στη πράξη.

Εργαστήρια συν-δημιουργίας (co-creation labs)

Η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας συνδυάζει τη δράση των νέων με την κοινωνική καινοτομία μέσω των έργων κοινωνικής καινοτομίας για την αντιμετώπιση κοινωνικών ζητημάτων και ζητημάτων βιωσιμότητας που είναι σημαντικά για τους ίδιους τους νέους. Η εμπλοκή της κοινότητας είναι απαραίτητο στοιχείο καθώς οι νέοι δουλεύουν σε έργα σε συνεργασία με τοπικούς φορείς. Τα έργα αυτά σχεδιάζονται, αναπτύσσονται και διεξάγονται σε εργαστήρια συν-δημιουργίας, τα οποία μπορούν να λαμβάνουν χώρα οποτεδήποτε και οπουδήποτε και καθοδηγούνται από έναν συντονιστή ο οποίος συντονίζει τόσο τα στάδια προετοιμασίας όσο και τα στάδια υλοποίησης ενός εργαστηρίου. Τα εργαστήρια συν-δημιουργίας είναι ένα ανοικτό μαθησιακό περιβάλλον όπου διάφοροι φορείς, όπως νέοι, εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας, γονείς, κοινωνικοί καινοτόμοι, κοινωνικοί φορείς, φορείς της πόλης ή οποιοδήποτε άλλο μέλος της τοπικής κοινότητας, συνεργάζονται στο σχεδιασμό και την υλοποίηση έργων κοινωνικής καινοτομίας (Εικόνα 4).

Εικόνα 4 Οι συμμετέχοντες των εργαστηρίων συν-δημιουργίας

Υπάρχουν δύο βασικές φάσεις του εργαστηρίου με βάση την Εικόνα 5:

Φάση προετοιμασίας

1. Κατανόηση της ΕΚΚ και της διαδικασίας συν-δημιουργίας
2. Επιλέξτε τους νέους που θα συμμετέχουν
3. Επιλέξτε τους εξωτερικούς φορείς
4. Οργανώστε τα διαδικαστικά (χώρος, χρόνος, εξοπλισμός κλπ.)

Φάση Υλοποίησης

- Στάδιο 1:** Γνωριστείτε μεταξύ σας και δώστε μια βασική εισαγωγή της ΕΚΚ
- Στάδιο 2:** Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης και η σημασία της ΕΚΚ
- Στάδιο 3:** Investigation of local sustainability challenges and co-development of ideas and solutions
- Στάδιο 4:** Συν-δημιουργία του έργου κοινωνικής καινοτομίας
- Στάδιο 5:** Αξιολόγηση και αντίκτυπος

Εικόνα 5 Στάδια του εργαστηρίου συν-δημιουργίας

Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης

Η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας χρησιμοποιεί **το πλαίσιο των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης** (Εικόνα 6) για να καθοδηγήσει τα έργα κοινωνικής καινοτομίας των νέων, με έναν στόχο να είναι το επίκεντρο και περισσότερους να συνδέονται, καθώς οι στόχοι επικαλύπτονται και αλληλοσυνδέονται:

ΣΤΟΧΟΙ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

17 ΣΤΟΧΟΙ ΓΙΑ ΝΑ ΑΛΛΑΞΟΥΜΕ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΜΑΣ

Εικόνα 6 Οι στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης

Στην πράξη, τα έργα παίρνουν αρκετές μορφές εφόσον η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας περιλαμβάνει **νέους που υλοποιούν έργα κοινωνικής δράσης** με ενήλικες για την αντιμετώπιση θεμάτων που είναι σημαντικά για τους ίδιους. Ένα παράδειγμα αποτελούν έργα που έχουν θεματικές από την ανακύκλωση ρούχων, τη δημιουργία καθισμάτων φιλίας (παγκάκια), την ανάπτυξη ενσυναίσθησης για τους νέους με προβλήματα όρασης, τη μετατροπή ενός κτιρίου σε κέντρο φροντίδας, τον καθαρισμό ενός ρυακιού, την αναβάθμιση του σχολείου και τη δημιουργία τράπεζας τροφίμων (βλ. Παράρτημα).

Δεξιότητες Κοινωνικής Καινοτομίας

Τα έργα αυτά αναπτύσσουν τις δεξιότητες κοινωνικής καινοτομίας. Οι δεξιότητες αυτές είναι ένα σύνολο δεξιοτήτων και ικανοτήτων που επιτρέπουν στους νέους να θέσουν σε εφαρμογή τις γνώσεις τους για τα κοινωνικά ζητήματα και τα ζητήματα βιωσιμότητας της τοπικής κοινότητας, με γνώμονα τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης. Η χρήση αυτών των δεξιοτήτων ακολουθεί τη διαδικασία της κοινωνικής καινοτομίας όπου οι νέοι μαθαίνουν να:

- εντοπίζουν ευκαιρίες για τη δημιουργία κοινωνικής αξίας
- δημιουργούν νέες σχέσεις
- αναλαμβάνουν καινοτόμες δράσεις για τη δημιουργία αξίας

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι νέοι να αποκτούν πραγματική εμπειρία και να αναπτύσσουν κίνητρο, νοοτροπία και στάση ώστε να επηρεάσουν τη θετική κοινωνική αλλαγή τώρα και στο μέλλον.

	Δεξιότητες Κοινωνικής Καινοτομίας	Επεξήγηση
Εντοπισμός ευκαιριών για τη δημιουργία κοινωνικής αξίας	1. Όραμα για έναν καλύτερο κόσμο	Φανταστείτε έναν καλύτερο και δικαιότερο κόσμο
	2. Υπεύθυνη και κριτική σκέψη	Εντοπίστε τα καλά και τα κακά σημεία ώστε να μπορείτε να βελτιώσετε κάτι υπεύθυνα
	3. Ενσυναίσθηση	Κατανοήστε και ανταποκριθείτε στα συναισθήματα των άλλων για να χτίσετε κάτι καλύτερο
	4. Αυτό-αποτελεσματικότητα	Πιστέψτε στον εαυτό σας. Εντοπίστε και αξιολογήστε τις δυνάμεις και τις αδυναμίες σας. Εκτιμήστε τις απόψεις των άλλων
Δημιουργία νέων σχέσεων	5. Συλλογική και δημιουργική επίλυση προβλημάτων	Δημιουργήστε, ως ομάδα, ιδέες που προκαλούν κοινωνική αλλαγή
	6. Αποδοχή της διαφορετικότητας	Να συνεργάζεστε με πολλούς διαφορετικούς ανθρώπους για ένα θετικό αποτέλεσμα
Ανάληψη καινοτόμων δράσεων για τη δημιουργία αξιών	7. Συλλογική αποτελεσματικότητα	Βοηθήστε τους άλλους να επιτύχουν τους στόχους τους
	8. Κοινωνική ανθεκτικότητα	Να επιμένετε και να παραμένετε επικεντρωμένοι στο όραμά σας παρά τις αντιξοότητες ή τις αποτυχίες
	9. Ανάληψη εγχειρήματος για τη δημιουργία αξίας	Να ενεργείτε σύμφωνα με το όραμά σας για να βοηθήσετε τους άλλους
	10. Καλή χρήση των πόρων	Συντονίστε ανθρώπους και χρησιμοποιήστε πόρους (συμπεριλαμβανομένων των ψηφιακών) για να βοηθήσετε στην επίτευξη του στόχου σας
	11. Κοινωνική επικοινωνία	Να επικοινωνείτε και να αλληλεπιδράτε αποτελεσματικά με τους άλλους για να δημιουργείτε θετικές και βιώσιμες (μακροχρόνιες) σχέσεις
	12. Αναστοχαστική μάθηση	Να κάνετε ένα βήμα πίσω και να αναστοχαστείτε/ αναλύσετε ό,τι έχετε επιτύχει προκειμένου να μάθετε και να βελτιωθείτε
	13. Συνεργατικός σχεδιασμός & δημοκρατική λήψη αποφάσεων	Αποφασίστε δημοκρατικά (ως ομάδα) για τις μελλοντικές σας δράσεις και το κοινό σας όραμα.

Πίνακας 1 Δεξιότητες Κοινωνικής Καινοτομίας

Επιδράσεις και μαθησιακά αποτελέσματα

Έχει αποδειχθεί ότι η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας επηρεάζει τη συναισθηματική, γνωστική, συμπεριφορική και ενεργητική δέσμευση των μαθητών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Garefi, Kalemaki & Kantsiou, 2021). Η Εκπαίδευση μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας αναπτύχθηκε στο πλαίσιο ενός έργου του Horizon 2020 όπου και πραγματοποιήθηκαν παρεμβάσεις σε πρώτο πιλοτικό έτος (2018-19) και σε ένα δεύτερο πιλοτικό έτος το 2019-2020. Το δεύτερο έτος επηρεάστηκε, αναπόφευκτα, από την πανδημική κρίση, οπότε πολλοί υλοποίησαν τα έργα κοινωνικής καινοτομίας τους διαδικτυακά. Τα συμπεράσματα και τα μαθησιακά αποτελέσματα που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια των δύο πιλοτικών περιόδων συνοψίζονται στον παρακάτω Πίνακα 2:

Το πλαίσιο παρέμβασης και αντίκτυπου της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας	
ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ (1) αίσθημα ότι ανήκεις, ότι σε εκτιμούν ή ότι αισθάνεσαι σημαντικός ¹ (2) εκτίμηση της επιτυχίας σε αποτελέσματα που σχετίζονται με το σχολείο ² (3) "συναίσθημα που διευκολύνουν το έργο" και προάγουν την ωφέλιμη μάθηση, τα οποία περιλαμβάνουν την περιέργεια, το ενδιαφέρον και τον ενθουσιασμό ³ (4) συναίσθημα, στάσεις και αντιλήψεις απέναντι στο σχολείο ⁴	<ul style="list-style-type: none">● Ενίσχυση των νέων● Οι νέοι να αναλάβουν πρωτοβουλίες● Ακούγονται● Αισθάνονται ότι εκτιμώνται● Ενεργοποίηση της αυτονομίας● Αίσθημα σεβασμού από τους ενήλικες● Να είναι σημαντικοί● Αίσθηση του ανήκειν στην κοινότητα● Αύξηση της αυτοπεποίθησης και της ωριμότητας● Να είναι ισότιμοι συνδημιουργοί με τους ενήλικες● Μάθηση που έχει πραγματικό σκοπό● Βελτίωση των σχέσεων μεταξύ των γενεών
ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (1) ψυχολογική συμμετοχή στις μαθησιακές διαδικασίες ⁵ (2) βαθιά εννοιολογική κατανόηση ⁶	<ul style="list-style-type: none">● Ανάπτυξη βαθιάς κατανόησης του τρόπου με τον οποίο η δράση μπορεί να παράγει ένα απότο αποτέλεσμα● Κατανόηση της πραγματικής αξίας● Ανάλυση ευθύνης● Εύρεση της μάθησης ως προσωπικής, σημαντικής και σχετικής

¹ Fredricks et al, 2004

² Christenson et al., 2012; DeVito, 2016

³ Reeve, 2012

⁴ Archambault et al., 2009

⁵ Archambault et al., 2009; Reeve, 2012

⁶ Reeve 2012

<p>ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΙΚΗ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ (1) Συμμετοχή των μαθητών σε ακαδημαϊκές, κοινωνικές και εξωσχολικές σχολικές δραστηριότητες⁷ (2) Συμμόρφωση των μαθητών στους κανόνες της τάξης και του σχολείου⁸</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Αυξημένη συμμετοχή στην τάξη ● Περισσότερο ενδιαφέρον για τις σχολικές δραστηριότητες ● Βελτιωμένη συμπεριφορά στην τάξη ● Αυξημένη αυτοεκτίμηση ● Βελτιωμένες σχέσεις με το προσωπικό του σχολείου ● Καλύτερη συμπεριφορά μεταξύ των συνομηλίκων
<p>ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΕΜΠΛΟΚΗ (1) Η σκόπιμη, ενεργητική και εποικοδομητική συμβολή των μαθητών στη ροή της διδασκαλίας που λαμβάνουν (2) Οι μαθητές αναλαμβάνουν ουσιαστικούς ρόλους στα σχολεία τους</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Γινόμαστε πιο δραστήριοι ● Ανάληψη πρωτοβουλιών ● Να κάνουν και να σχεδιάζουν εποικοδομητικές προτάσεις ● Αυξημένη προθυμία και προσπάθειες να επηρεάσουν την πραγματική αλλαγή ● Αυξημένη αποφασιστικότητα για την επίτευξη των στόχων ● Ενθουσιασμός
<p>ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ (1) Εντοπισμός ευκαιριών για κοινωνική και συλλογική κοινωνική αξία (2) Ανάπτυξη συνεργασιών και οικοδόμηση ουσιαστικών σχέσεων (3) Ανάληψη δράσης με ατομικό και συλλογικό τρόπο</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● Κατανόηση ενός προβλήματος που αντιμετωπίζουν άλλοι και ανάληψη δράσης για την υποστήριξή τους ● Να φαντάζεστε πώς να αλλάξετε τα πράγματα προς το καλύτερο ● Να μαθαίνετε πώς να εφαρμόζετε ιδέες σε δράση για να δημιουργείτε κοινωνική αξία ● Χρήση κριτικής σκέψης για να βοηθήσετε τους ανθρώπους με υπεύθυνο τρόπο ● Αυτοαξιολόγηση και εκτίμηση των απόψεων των άλλων για βελτίωση ● Λύνοντας προβλήματα δημιουργικά μέσω της συνεργασίας πολλών γενεών ● Χρήση της ποικιλομορφίας ως πλεονέκτημα προς όφελος όλων ● Υποστηρίζοντας ο ένας τον άλλον για να επιμείνουμε σε δύσκολες στιγμές και να επιτύχουμε συλλογικούς στόχους ● Μαθαίνοντας ότι οι επιτυχίες και οι αποτυχίες δεν είναι προορισμοί αλλά μέρος ενός μεγαλύτερου ταξιδιού ● Χρήση πόρων, συμπεριλαμβανομένης της τεχνολογίας, για τη δημιουργία κοινωνικής αξίας ● Καλή επικοινωνία για τη δημιουργία θετικών σχέσεων ● Αναστοχασμός για συνεχής αυτοβελτίωση ● Συνεργατική διαχείριση του σχεδιασμού και της λήψης αποφάσεων

Πίνακας 2 Το πλαίσιο επιδράσεων για τη δέσμευση και την επάρκεια της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας

4. Λογική παρέμβαση του έργου YES-SI

Αυτή η ενότητα εξηγεί τη λογική της παρέμβασης του έργου YES-SI σε μια περίληψη και ένα infographic. Η λογική παρέμβασης του έργου YES-SI συνδυάζει το μοντέλο της Εκπαίδευσης

⁷ Fredericks et al, 2004

⁸ Archambault et al, 2009

μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας χρησιμοποιώντας στοιχεία του εμπορικού σήματος Fairshares και αποτελεσματικές προσεγγίσεις της εργασίας με τους νέους για να παρουσιάσει την πρώτη λογική παρέμβασης για τον τομέα της νεολαίας. Η λογική αυτή συγκεντρώνει τα βασικά στοιχεία της εργασίας για τη νεολαία, όπως αυτά ορίζονται στο έργο YES-SI:

- έμφαση στους νέους ανθρώπους
- ενίσχυση προσωπικής τους εξέλιξης
- εθελοντική δράση
- επιτυχής θετική κοινωνική δράση

Τα τρία επίπεδα της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας που παρέχουν το περιεχόμενο της λογικής παρέμβασης:

Πρόγραμμα Αρμοδιοτήτων	<ul style="list-style-type: none"> • στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης (ΣΒΑ) • εργαστήρια συν-δημιουργίας • κοινότητα εξωτερικών ενδιαφερομένων
Δημιουργία Αξιών	<ul style="list-style-type: none"> • οι νέοι στο επίκεντρο • συν-δημιουργία (διαγενεακή και συλλογική επίλυση προβλημάτων) • μετασχηματιστική κοινωνική δράση
Εκπαιδευτική Φιλοσοφία	<p>μια διαδικασία συλλογικής μάθησης με εσωτερικά κίνητρα, όπου οι νέοι συν-δημιουργούν κοινωνικές καινοτομίες πραγματικής ζωής για να αντιμετωπίσουν προβλήματα της κοινότητας/του σχολείου, να επηρεάσουν την αλλαγή και να δημιουργήσουν κοινωνική αξία, οδηγώντας σε ενδυνάμωση, κοινωνικοπολιτική ενεργοποίηση και ανάπτυξη ικανοτήτων με βάση την Κοινωνική Καινοτομία</p>

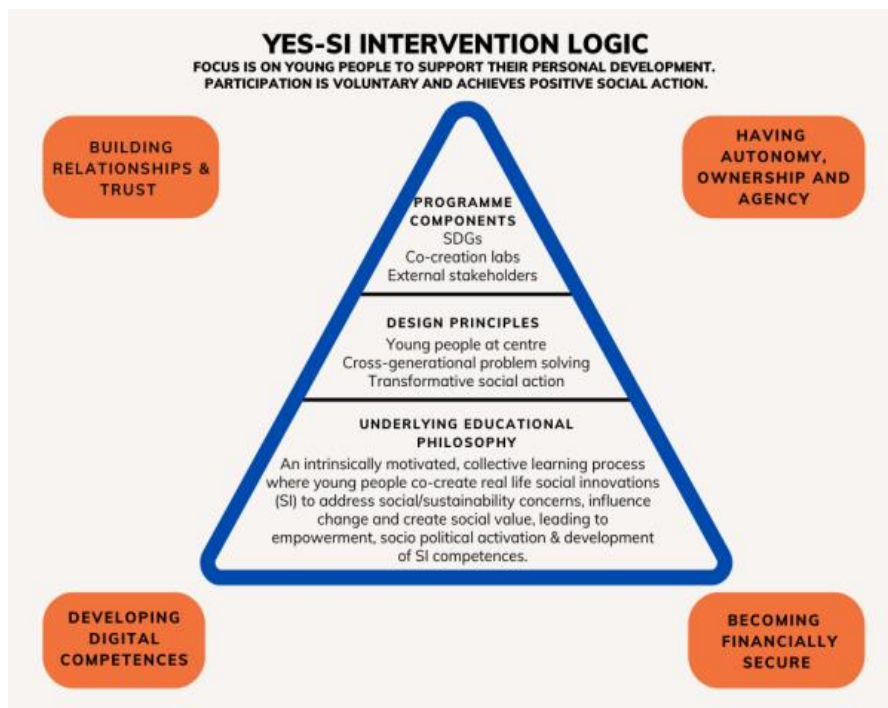
Πίνακας 3 Τα βασικά στοιχεία της Εκπαίδευσης μέσω της Κοινωνικής Καινοτομίας στον τομέα των νέων

Το περιεχόμενο αυτό συνδυάζεται με τα στοιχεία που αναδείχθηκαν ως πολύτιμα από την έρευνα πεδίου:

- οικοδόμηση σχέσεων και εμπιστοσύνης
- ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων
- αυτονομία, ιδιοκτησία και δράση
- οικονομική ασφάλεια

Έτσι, έχουμε μια λογική παρέμβασης όπου το βασικό περιεχόμενο των όσων πρέπει να γνωρίζουν οι νέοι για να επηρεάσουν τη θετική κοινωνική αλλαγή είναι η γνώση των στόχων της βιώσιμης ανάπτυξης και ο τρόπος συν-δημιουργίας με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους, αλλά και η τελική καθοδήγηση έργων. Έτσι, οι νέοι βρίσκονται στο επίκεντρο αυτής της διαδικασίας, αλλά συνεργάζονται με εξωτερικούς ενδιαφερόμενους φορείς για να επηρεάσουν τη μετασχηματιστική κοινωνική δράση που έχει αντίκτυπο στην πραγματική ζωή. Μέσω αυτού, οι νέοι θα αναπτύξουν τις ικανότητές τους στην κοινωνική καινοτομία, ιδίως το όραμά τους για την αντιμετώπιση τοπικών κοινωνικών ζητημάτων και ζητημάτων

βιωσιμότητας και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να δράσουν βάσει αυτού του οράματος. Η οικοδόμηση σχέσεων και εμπιστοσύνης, η ανάπτυξη ψηφιακών ικανοτήτων, η παροχή αυτονομίας και κυριότητας στο έργο των νέων καθώς και η δυνατότητα να ενεργούν και να μπορούν να καλύπτουν τις βασικές τους ανάγκες μέσω της εξεύρεσης χρηματοδότησης για τα έργα είναι τα τέσσερα βασικά συστατικά στοιχεία για το σχεδιασμό, την υλοποίηση και τη βιωσιμότητα των έργων της Κοινωνικής Καινοτομίας που δημιουργούν οι νέοι (Εικόνα 7).

Εικόνα 7 Η λογική παρέμβαση του έργου YES-SI

Βιβλιογραφία

- European Commission. (2014). Working with young people - the value of youth work in the EU. Retrieved from https://ec.europa.eu/assets/eac/youth/library/study/youth-work-report_en.pdf.
- Kalemaki, I., Garefi, I., & Kantsiou, S. (2021). The Social Innovation Learning Framework final version. Retrieved from <https://nemesis-edu.eu/>
- Litalien, D., Morin, A. J., Gagné, M., Vallerand, R. J., Losier, G. F., & Ryan, R. M. (2017). Evidence of a continuum structure of academic self-determination: A two-study test using a bifactor-ESEM representation of academic motivation. *Contemporary Educational Psychology*, 51, 67-82.
- Reeve, J. (2012). A self-determination theory perspective on student engagement. In *Handbook of research on student engagement* (pp. 149-172). Springer, Boston, MA.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2002). Overview of self-determination theory: An organismic dialectical perspective. *Handbook of self-determination research*, 2, 3-33.

Παράρτημα

Όνομα έργου: Κατανόηση των ατόμων με προβλήματα όρασης

Τοποθεσία: Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο, Θεσσαλονίκη, Ελλάδα

Αυτό το σχολείο βρίσκεται πολύ κοντά στο σχολείο Ήλιος, ένα σχολείο για παιδιά με προβλήματα όρασης. Τόσο κοντά που οργάνωσαν ακόμη και κοινά μαθήματα μουσικής για τους μαθητές τους. Επομένως, δεν αποτέλεσε έκπληξη το γεγονός ότι, όταν τους ζητήθηκε να σκεφτούν τα προβλήματα της γειτονιάς τους, η προσοχή τους μεταφέρθηκε γρήγορα στις δυσκολίες των ατόμων με προβλήματα όρασης.

Χρησιμοποίησαν τη λογοτεχνία, τον κινηματογράφο και τις τέχνες για να μάθουν για τις εμπειρίες των άλλων, έκαναν βόλτες στην περιοχή και παρατήρησαν όλες τις δυσκολίες για τα άτομα με αναπηρία. Για παράδειγμα, οι μη προσαρμοσμένες διαβάσεις ή οι οδηγοί που παρκάρουν στις ράμπες για αναπηρικά αμαξίδια. Στη συνέχεια άρχισαν να συνεργάζονται με τους μαθητές του σχολείου Ήλιος, να μαθαίνουν τη γραφή Braille και να αθλούνται μαζί (goalball, ένα άθλημα ειδικά σχεδιασμένο για άτομα με προβλήματα όρασης). Μέσα από αυτές τις δραστηριότητες τα παιδιά ανέπτυξαν την ενσυναίσθησή τους για τα άτομα με προβλήματα όρασης, ώστε να μπορούν να τα κατανοήσουν και να τα βοηθήσουν αποτελεσματικότερα.

Στη συνέχεια, το πρόγραμμα πέρασε στο στάδιο του σχεδιασμού πραγματικών παρεμβάσεων. Οι μαθητές πήραν συνεντεύξεις από άτομα με αναπηρία στη γειτονιά για να καταλάβουν πώς αντιμετωπίζουν τα προβλήματα και τι θα χρειαζόνταν για να βελτιώσουν την ποιότητα της ζωής τους. Σχεδίασαν παρατηρήσεις με σκοπό τη χαρτογράφηση των προβληματικών σημείων της περιοχής καθώς και μια ενημερωτική εκστρατεία για την ευαισθητοποίηση των κατοίκων, κατά τη διάρκεια της ημέρας της ανοιχτής αγοράς.

Ανάπτυξη ενσυναίσθησης - καθοδηγώντας τον φίλο μου με προβλήματα όρασης

Όνομασία έργου: Αλλαγή των μαθητών και της κοινωνίας μέσω της βελτίωσης της παιδικής μας χαράς

Τοποθεσία: Σαραγόσα, Ισπανία

Στόχος δεν είναι να αλλάξουμε μόνο την παιδική χαρά, αλλά να αλλάξουμε τους μαθητές και την κοινωνία. Η 1η φάση ήταν η τροποποίηση της σχολικής αυλής ώστε να γίνει πιο φιλόξενη και χωρίς αποκλεισμούς και στη συνέχεια η δημιουργία ενός χώρου στον οποίο κάθε μαθητής θα βρίσκει τη θέση του, χρησιμοποιώντας ανακυκλωμένα υλικά, και ο σχεδιασμός ενός έργου που μπορεί να επαναληφθεί εύκολα. Η 2η φάση περιελάμβανε τη μεταφορά αυτών των προτάσεων από την αυλή του σχολείου σε άλλους χώρους στο La Puebla de Alfindén και στη συνέχεια στην 3η φάση: μεταφορά των προτάσεων σε χώρους της πρωτεύουσας της Σαραγόσα. Η δυνατότητα να έρθει σε επαφή με τα μεγάλα εμπορικά κέντρα της Σαραγόσα, ιδίως το Puerto Venecia, έχει εκτιμηθεί, όπου οι οικογένειες περνούν τη μέρα τους, έτσι ώστε όταν οι οικογένειες σταματούν για να φάνε ή να ξεκουραστούν, αντί να δώσουν στο παιδί τους ένα κινητό, να έχουν τη δυνατότητα να παίξουν διάφορα παιχνίδια. Η επαφή μας από την κοινότητα NEMESIS μας βοήθησε να δημιουργήσουμε μια εφαρμογή που δείχνει στους γονείς πώς να παίζουν hopscotch. Τώρα οι γονείς μπορούν να απολαύσουν το παιχνίδι με τα παιδιά τους και σκεφτόμαστε να βάλουμε οδηγίες για άλλα παιχνίδια στην εφαρμογή καθώς και να τη μεταφράσουμε σε άλλες γλώσσες.

Θέλετε να συμμετάσχετε στο πρόγραμμα NEMESIS;

"Ναι, γιατί είναι εκπληκτικό να βλέπουμε πώς βελτιώνεται σιγά-σιγά η παιδική μας χαρά". Μαθητής δημοτικού σχολείου

Όνομα έργου: Aqua Corner

Τοποθεσία: Aqua Corner Kragujevac, Σερβία

Ο καθηγητής Αγγλικών Nenad Miladinović, εργάζεται σε ένα έργο κοινωνικής καινοτομίας στο οποίο συμμετέχουν 20 μαθητές και 5 καθηγητές. Αρχικά, εξέτασαν τους Στόχους Βιώσιμης Ανάπτυξης (SDGs) και στη συνέχεια χρησιμοποίησαν τη δραστηριότητα του φωτεινού σηματοδότη για να εντοπίσουν ένα τοπικό ζήτημα βιωσιμότητας. Έτσι προέκυψε ότι ο ευτροφισμός της λίμνης Bubaň - μιας λίμνης σε σχήμα καρδιάς στην πόλη Kragujevac - ήταν το πιο σημαντικό ζήτημα για τους μαθητές, επειδή η περίσσεια ανόργανων και θρεπτικών συστατικών σκοτώνει τα ψάρια και άλλες μορφές ζωής που ζουν στη λίμνη.

Λίμνη Bubanj

Οι μαθητές ήθελαν να ασχοληθούν με το πρόβλημα του μολυσμένου νερού και τους τρόπους καθαρισμού του νερού με βιώσιμο τρόπο και το έκαναν με τον εξής τρόπο:

- **Βήμα 1:** Έρευνα στη λίμνη Bubanj (χημική σύσταση του νερού, είδη ζώων και φυτών που ζουν εκεί) σε συνεργασία με τους ερευνητές της Σχολής Θετικών Επιστημών, Ινστιτούτο Βιολογίας και Οικολογίας.
- **Βήμα 2:** Διαμόρφωση μιας γωνιάς Aqua Corner στην αίθουσα εκδηλώσεων του σχολείου με ένα σύστημα καθαρισμού του νερού με φυτά και αποστραγγιστικό χαλίκι που θα μπορούσε να εφαρμοστεί στη λίμνη, καθώς και οδηγίες κατασκευής αυτοσυντηρούμενου ενυδρείου.
- **Βήμα 3:** Αναπαραγωγή ψαριών και εμπόριο/ανταλλαγή με τοπικούς ενυδρειολόγους ή πωλήσεις σε εκθέσεις (επιχειρηματικές δεξιότητες).

Το σχέδιο προβλέπει τη βελτίωση των επιχειρηματικών δεξιοτήτων των μαθητών μέσω της σχολικής έκθεσης ενυδρειολόγων και στη συνέχεια τη συμμετοχή άλλων μαθητών του σχολείου και της τοπικής κοινότητας μέσω διαφόρων ακτιβιστικών εκδηλώσεων. Με την υποστήριξη μιας πενταμελούς ομάδας μεντόρων καθηγητών, καθιερώθηκε συνεργασία με την ακαδημαϊκή κοινότητα - συγκεκριμένα με το Τμήμα Βιολογίας της Σχολής Θετικών Επιστημών του Πανεπιστημίου του Kragujevac, το Δημόσιο Ενυδρείο του Kragujevac και τις τοπικές ενώσεις που ασχολούνται με την προστασία των υδάτων και την αειφόρο ανάπτυξη EkoMar και EkoMatoTek.